

Impressziók

Claude Monet
festészete szonettekben

Kozma László

Kozma László
költeményei a
„legimpresszi-
onistább im-
presszionista”,
Claude Monet
festményeinek
színvarázsát

tükrözik, mely a tünékeny-
ségben fejezi ki a maradandót. A klasszikus szonettet a magyar irodalomban éppen a huszadik század elején induló, az impresszionista hatásokat is magába olvasztó költőnemzedék töltötte meg új gondolati tartalommal, bővítette formai variációit. Verseik gyakori témája a festészet, a zene, de Kosztolányi Dezső magyar történelemről szóló és Juhász Gyula színházi szonettjei másokkal együtt a műfaj lehetőségeit is bővítették. A zenéről, festészetről szóló alkotásaik a műfajok rokonságára, a ritmus, harmónia megvalósításának közös jellemzőire is rávilágítanak.

Kozma Lászlónak több mint harminc kötete jelent meg különböző műfajokban, költeményeinek jellemzője a természetszeretet, erdélyi témájú verseskönyveiben a táj

Kozma László

Impressziók

Claude Monet festészete szonettekben

B. Tóth Klára képeivel

Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület

Pilisvörösvár, 2020

Bevezető

Oscar-Claude Monet (1840–1926) a francia impresszionista festészet kiemelkedő alkotója. *Impresszió, napfelkelte* című képét 1874-ben állította ki Párizsban; Louis Leroy kritikus ennek nyomán gúnyosan impresszionistaként jellemezte a festőcsoportot. A név azonban találónak bizonyult, immár felhangok nélkül vált az új irányzat megnevezésévé. A festők a szabadban, a természetben alkottak, tájképeiken, alakos ábrázolásaikon érzékelhetővé tették a levegő, a fény hatásait, melyek a súlyos épületeket is képesek tűnékenyvé alakítani. Monet többnyire a szabad ég alatt, sorozatokat alkotva festette meg témáit: tengerparti sziklák hajnalban és alkonyatkor, a derengő ködön átsejlő csónak foltszerű sziluettje, a londoni Temze-sorozat a jellegzetes épületek élesebb-halványabb, párába és emlékezésbe oldódó körvonalaival, a Szajna örvénylő és megdermedő színei a különböző évszakokban, a szinte belülről izzó szénakazal-sorozat. A giverny-i kert tavirózsái, építményei, a japán híd, a rózsalugas több négyzetméteres vásznai Monet életét kísérve követték egymást, mint ha megszakítás nélkül, a művészet örök idejében lépnénk át a hajnali derengésből a felizzó nappalon át a bíboros alkonyatba, élnénk át az évszakok változásait, derűt és árnyakat. Az a benyomásunk, hogy ezeken a képeken a teljes valóság oldódik vonalakba és színfoltokba, a kép több lesz az ábrázolt

tájrészletnél, a foszforeszkáló tavirózsák álmainkat lobbantják életre. A hatalmas képsorozat egy része a párizsi Musée de l'Orangerie állandó kiállításán látható, megteremtve Monet kertjének illúzióját. Nem csupán modellként használta a természetet, kertjét éppúgy alakította, mint festményeit, elképzeléseit a kertészek szó szerint is átültették a valóságba, még a vízfolyást, a tavat is megtervezte. Mintha az impresszionizmus rózsái Magyarországra is üzentek volna – Cziráky Margit grófnő kívánságára 1908-ban hozták létre a „magyar Versailles”, a fertődi Esterházy-kastély rózsakertjét. A park ma Márk Gergely nemesítő rózsáival újra a régi pompájában látható, a pagoda és a palotában látható porcelánkiállítás a japán művészetet idézi, melynek cseresznyeágát az alkotók a 19. század második felében oltották be az európai művészetbe. Monet villámgyors ecsettel örökítette meg azokat a színárnyalatokat, melyek soha többé nem fognak éppúgy ragyogni. Úgy tűnhet, az elfutó benyomások festője. Azonban az impresszionista művész a legkíméletlenebb realista, hiszen az éppen jellemzőt, éppen aktuálisat ragadja meg. Művészi módszere az örök keresés: milyen lehet az egyetlen valóság, amely ilyen sokféle módon váltja öltözékeit? Mi a fák lényege? A tavaszi rügyfakadás, a nyár sűrű lombkoronája, vagy a behavazott téli ágak kopársága? Melyik a folyó igazi arca? A szétgyűrűző zöld hullámok a vitorlák elsuhanó fehérségével, vagy a jégtáblák megcsillanó kékje? Képes-e

a festő kedvesének törékeny alakjában, ruhájának színfoltjaiban kifejezni szerelmét és szeretetét, az örök emberi érzéseket? Monet képsorozatot festett a roueni katedrálisról: a kemény kövek szinte lebegnek a napszakok fénytörésében, a művészi újrateremtés pillanatában. A festő megújuló kérdése maga a válasz, sorozatai együtt érvényesek, egyszerre vázlatok és örök szobrok. Alakos képein finom pszichológiával ábrázolta modelljeit, ember és természet kapcsolatát. A francia lobogó színfoltja pedig azt jelzi: az igazi művészet elkötelezett, kapcsolódik nemzetéhez, környezetéhez. A könyv borítóképe és belső képei B. Tóth Klára festőművész alkotásai, melyek eredeti interpretációként illeszkednek a könyv tárgyához.

Kozma László

Tengerpart

Kéklő égbolt, piros kardvirágok
S a part mellvédjén fent lobogni látod
Piros-kéken a francia zászlót,
Tengerzúgás, ami kiáltás volt.

Tovasuhan napfény és az árnyfolt,
Történelem, öröm és szenvedések,
Sötétlő hullámban egybeérnek
Forradalmak, győzelmek és gyászok.

És a remény fehér vitorlát bont
Egy napernyőn tán szerelem ébred,
Horizontján földnek és az égnek

Hajó füstje, mint megérkezések,
És egy úr zsakettben és kalapban
Hátradől, s a távolokba réved.

Impresszionizmus

Japán metszet. Csónak a kikötőben
Sötét árnyék a reggeli ködben.
Megteremtve a művész világa
Sugárolló ahogy körbevágta.

A sejtelemből ahogy megszületnék
Mi egyszerre hajnalfény és emlék
Mint egyetlen napnak változása
Fény hull a Lét katedrálisára.

Mint a finom ívek és a formák
A színekből támadó valóság
Eggyé lesz a tenger-áradásban

A hullámban kifutó vitorlák,
S míg az eget viharok fodrozzák
Hajó gőze, melyben fény s homály van.

Vázlat

Akárcsak a visszafogott sóhaj
A lombokból áradó rigódal
Mint a világ a Teremtés napján
Csupa vázlat, szétfutó és halvány.

A képzeletbe amely visszaárad
Köd-árnyalat s kemény, tiszta vázlat,
Vagy mikor a vázlat elmosódott
S nincsenek, csak felsugárzó foltok.

Mert így kell, hogy együtt megteremtsék
A széthullámzót, ami egy lehet még
Fodrozódást kemény sziklaparton,

Az életet, mely valóság és emlék
Ahogy létté szilárdul a nemlét,
Vitorlát, mely végtelenbe tartson.

Hajnal

Könnyű lombot füstölnek a fák
Csupán árnykép az elsikló csónak,
Amíg hidat ver a ragyogó nap
Indul, hogy hajnalba tűnjön át.

Árnyakból a világ fényre vált,
Ám fényleple így lesz a titoknak
Az árnyékból ahogy fénybe olvad
Újabb álarc rejti a csodát.

S ahogy fölváltja az éjszakát
Egybeolvad napfény és az árnyék
A csónakos a fényre rátalál még?

Evezője álom és a vágy.
Arra vár, hogy valósággá válják
A párákból feltündöklő tájék?

Cigaretta

A vázlatod homokba írva
Szél veti vászonra, papírra
Könnyű foltok, puha tusrajz
Változó és örök-új arc.

Szüntelenül hullámzó tenger
A tükrén alkonyat és reggel
Egy gésa színes kimonója
Sirályszárny hófehér vitorla.

A távolok dimenziója
Feloldódik egy szürke foltba.
Egy cigarettát tart az ujjad

A kémények égboltba nyúlnak
Pirosló fénye szerteárad
A nap lehulló parazsának.

Vitorlák

A vitorlák, a megfeszülő vászon
Színes árnyék hófehér ruhákon.
Piros és kék napernyők a parton
Zöld hullám a végtelenbe tartson.

Árnyék-betűk a homokba írva
Okkersárga, gyűrődő papírra,
Szél kapja fel, hogy tovább lapozza,
S üres oldal a hullámok sodra.

Ecseteddel ahogy újra írod
Mert a világ megújuló színfolt
A festővásznon újra megteremtsed

Tenger ködét, gyárkémények füstjét,
A horizonton míg halkán terül szét
Felsóhajtó titka életednek.

Manneporte

Manneporte. Fénykapu, sziklaív
Mely egyszerre tárul két irányba
Megcsillan a part, a homoksárga
S a sziklacsúcs a távolba tekint.

Körülötte színek kavargása
Örvénylik és elcsitul megint.
Fehérségén egy sirály kering,
És már kész az újabb változásra.

A kristályosból cseppfolyósra válva
Szivárványként töri szét a színt
S az elfutóban ismer önmagára.

És már halvány árnyalat a szirt,
Foszló emlék úgy övezi lágyan,
Szétolvad a hullám-csobbanásban.

Komplementer

Kemény formák, olvadó valóság
Árnyalat, amely áttűnik másba
Sötét árnyék napfény-ragyogásba
Fénylenek a színes tavirózsák.

Egymásba hull, ahogy megfakadnak
A palettán egybefut a festék
Szellő-ecset festi a derengést,
Foszló ködfolt lesz a körvonal csak.

A sziklaív, a felsugárzó ablak
Kőkeretben sirályok suhannak,
Hajló szárnyuk érinti a tengert,

Finom íve súlyos gondolatnak,
Mely könnyedén a magasba csaphat,
Meglelve a végső komplementert.

Tengerparti sziklák

Nyugtalanság, keresés. Az út vár,
A lepke-út, bimbók közt láthatatlan,
Az ecset útja ezer árnyalatban,
De ne hidd, hogy egyszer célba jutnál.

Egy pontban állsz, bárhová is futnál,
Körülötted hullám-gyűrűzések,
Sziklazátonyt, körülfon az élet
Megdördül a barlang-alagútnál.

Karcsú íven, mint színes keretben
A távolokba fehér sirály reppen
Kötél feszül, indulna a csónak,

És egybeforr táguló szemedben
A megrezdülő s ami rezzenetlen,
S a képet átfesti a lebukó nap.

Hajnal

Hangos szóló. S távolról sereggel
Felel reá a rigóhang-tenger.
Halvány színek, piros csobbanások
Övezik a liliomos zátonyt.

Körülötte sárgán, kékesszürkén
Manneporte szikláján az örvény.
A kerti tó, benne tükröződve
Az óceán hullámának zöldje.

A tavacska mindent összefoglal
Emlék-sirály, fehér, surranó raj
Régi arcok fűzfaággá oldva,

Árnyalatba, napfényes mosolyba.
Vásznán ragyog, amit megteremtett
Bíbor tüze titkos rózsakertnek.

Horgászó fiú

A tengerparton feszülő zsinór
A vágy, amely a messziségbe forr.
A karcsú ív, a szinte mozdulatlan
A fiú arca tükrözik a habban.

A hullámok messzire viszik
Zöld reményét, kéklő vágyait.
Ahogyan áll, derűs és nyugodt
Virágzó fa, melyen átfutott

Egy halk szellő, mint a sejtelem
A roskadó ág gyümölcsöt terem
S a szirom, mely szóródik tétován

Sűrű illat, csillogó héj legyen,
A magházba zárult értelem,
Dús szüret majd a gyümölcsfák során.

Hölgyek csónakban

Mert szüntelen hullámok sodorják
A csónakot s az égő tavirózsát.
Könnyű ruhák, mint a fények gyűlnek
Hullámokon fodrozódó tüllnek.

Mert a csónak csupán a keret,
Szétgyűrűzik, ami teljesebb.
Nem zárhatja a barna perem,
Fényes reflex fut a tengeren.

Az ölelésből mint kibontakozna,
Ahogy tovább sodorja a sorsa,
Mert egészen nem lehet tiéd.

A percet őrizd meg valamiképp,
A pillanatot, míg a végtelen lét
Egy mosolyban megcsillantja selymét.

Változás

Van-e világ, vagy csak változás van?
Mi örök a változó világban?
Örök csak a változás maga,
Hajnal s alkony lágy sugallata?

A tengeren elsuhanó csónak,
És már árnyak árnya a való csak.
Halványkék, a mélységnek reflexe,
Ruha fodrán hullámszik egyszerre.

Mi az, ami kiegészít végleg
A szerelem, amely teljessé tett?
De hajnalban szétfoszlik az álom.

S az ég-azúrba, amely beleégett,
A körvonal, a kemény sziklaélek
Földre oldódnak alkonyi sugáron.

Vitorlák

Hol a hullám ível horizontot
Mint fehérén szerteporló hófolt
Rajzolódnak bíboros vitorlák
Alkony tüzén bomló tavirózsák.

A kikötőben állnak ringatózva
Viszi őket a hullámok sodra,
Mozdulatlan törzsük tovább szállna
Mint egy sirály megvillanó szárnya.

Akár az ék, hasít a messzeségbe,
Megcsillan a liliomok éke
És a felhőn ring a nap korongja,

Foszló ködön bujdosik a képe,
Hullámokon tükröződik végre,
A könnyű szellő hogy tovább sodorja.

Rét és tenger

A némán ringó tavirózsák
A hang, amely a múltból szól át.
A fűvön meggyűrődő szoknya
Fehéren villan egy vitorla.

Gyárkémény cigarettafüstje
Szürkéje változik ezüstre
Karcsúan megvillan a tűje
A ködös boltozatba tűzve.

És a tenger, a homokos part
Zászlók lobognak szellő-sóhajt
A part fövénye csupa lábnyom.

Hajnalfény gyúl pipacsvirágon
Zöldjén a végtelen mezőnek
Színes napernyők üdvözölnek.

Kékség

A halvány lepke-lebbenések
Vitorlákon a színek, fények
Csupán a felületek síkja
A hajladozó rózsainda.

A szirom, amely csupa szín csak
A láthatatlan virágillat
A percek mind egyszerre nyílnak
Kibomlanak és elvirítnak.

A sirálysuhanás az égen
Elsiklik árnyéka, az ében
Hullám dördül a sziklaélen

Örvénylik tajtékja fehéren
És megvillan egy szoknya kéken
A tengerparti napsütésben.

Katedrális

Rózsablak, mely kinyílik máris
Fölragyog a roppant katedrális.
Egy az ember s ezer az imádság
Fény ragyogja az oszlopok árnyát.

Rózsakapu, melyen majdan átlép
A földi test, felragyogó árnyék,
És a szirmok pirosan havaznak
És fehérén izzik a rózsablak,

Ahogy szín lesz íve a körvonalnak
A létezésből halk bimbók fakadnak
Egyikük az utadra hajol,

Híd lesz, melyen lépted áthaladhat,
Sűrűbb a fény, kigyúl egy szénaasztag
A frissen kaszált réten valahol.

Rouen

Mint tulajdon üvegablaka,
Amelyen áthullik a fény,
A templom most a sugárzás maga
Ahogy kirajzolódik könnyedén.

Váltakozik nappal, éjszaka,
Alkonyat és hajnali remény.
Őszi köd és kazlak illata,
Könnyű füst az égbolt peremén.

Halvány pára most az Úr szava,
Mintha virágszirom hullana,
És a világ árnyalat csupán.

A legelső nap lágy fuvallata,
S a megszülető fényben gyúlna a
Tégla tömbje lágyan és puhán.

Napernyő

A fákon apró levélfoltok zöldje
Fénybe vész a hölgy és napernyője.
Szinte színes árnyékon lebegnek
Ellenfényben maguk elé vetnek.

Mintha futna tengeren a csónak
Elmaradó kékjén a sodornak,
Fény és árnyék, időben suhannak
Örvényén a színes zuhatagnak.

Kéksége a távoli hegysornak
A szikrázó ködpárába olvad,
És a hölgy is, bár követné léptét,

Virágzó fa lesz, mire elérné,
Fényes szírom megremegő feltja,
Napernyője fehér tavirózsa.

A művész kertje Argenteuil-ben a feleségével

Kezében tű, a térdén fehér vászon,
Körülötte rózsza rózszaágon.
Sugár csillan fehér havazásban,
Hímzésében piros rózsaszál van.

S újra, újra fehérlik a vászon
Mert szétfoszlik ezen a világon
A kezünkből megszöknek a rózsák
Ismeretlen kertünket bokrozzák.

Talán egyszer megtalálod mindet,
Rózsákat, mit kezed elveszített,
Csillantja egy régi, hű tekintet,

Átpiroslik fehér havazáson,
Rózsabimbó hajlik rózszaágon
Mi szétfoszlott, felderül az álom.

Téli ajtó Mme Monet-vel

Egy kedves arc, s könnyedén odavetve
Mint rózsaszál, piroslik a leple.
Úgy áll ott, a derengő ruhában
Körülötte fehér hóhullás van.

A szerelem valósággá válik,
Kopogtat az ajtón, csöndben rád nyit,
Vagy várja, hogy végre beeressed
Fölolvadjon szíved, a fagyba dermedt.

S ahogy lehullnak a téli leplek
A fákon zöld lombok énekelnek
S a patakvíz csendülve megárad

Mint a télben sóhajtó lehellet
A jégvirág egyszerre felenged
Ahogy halkan pattannak a zárok.

A művész felesége

Érkezik és távozik egyszerre
Nem tiéd a szépség győzedelme.
Csak sejtéd a könnyű havazáson,
Ecset alatt fehérlik a vászon.

Hullik, mint az ismeretlen pelyhe
Színeidet elborítja szerte
Megszakítja ívét a körvonalnak
A pillantása, mely veled maradhat,

A barnaság, amely megigézett
Akár kéklő tavaszi ígéret
Piros virág a téli rózsafákon.

A pillanat csak, ami a tiéd lett
Egy érintés, a megremegő lélek,
Ami örök a változó világon.

Napsütés

Napsütésben áll könnyű alakja
Esernyőjével fogja föl a fényt,
Könnyű árnyék borul rá az arcra
Az emlékezés végső titkaként.

Felragyogni látja a világot
A napsugárban fölizzik a rét.
Ő álmodik, vagy ő lesz a te álmod?
Szétfoszlana, ha megérintenéd?

A selyemernyő már a nap korongja
Mely fényeit és árnyékait osztja
Megteremtve örök jelenét

a csillanásnak, amely eltűnő csak,
A pillanat a festményedbe olvad
Tovafut, hogy így legyen tiéd.

Napfényes kert

A vízszintesnek és függőlegesnek
Ellentéte kontrasztot teremthet.
A virágágy pirosa és zöldje,
Jegenye a kék párába dőf be.

Csüngő ágak, kerek tavirózsa
Az árnyalatot hullámváz fodrozza.
Átmenetek, élesek, szelídek
Kontrasztja a fénynek és a színnek.

Kék szirmokból oldódik a festék,
S a rózsaszín zöldesen dereng szét.
Bíbora ég a rózsasalugasnak.

Hídról indul fényes zuhatagnak.
És alul a víztükör sötétebb:
Árnyéka az alkony fellegének.

Körvonal

A láthatáron cigaretta füstje
Szénakazal a szalmakalap.
Megcsillan a hullámok ezüstje
A vitorla végtelenbe tart.

Gyűrűzik a kerti tónak tükre,
Kék vizében liliom fakad.
Fény és árnyék vetül életünkre,
Fölizzanak a napsugarak.

A festőecset világot teremt,
Fűzfaágon meghajlik a csend,
A bulváron lobogók lilája.

Kavarog a városi tömeg,
Hóhullás, egy kedves arc dereng,
Lágy körvonal pirosuló ruhája.

Álom

Diadalív a kerti út fölött
A ház csupán sugárzó sejtelem,
Átsillanjon a rózsaligeten.
Ki alszik ott? Az álma mély, örök.

Varázslatát bár meg nem töröd
Teljesebbé festheted az álmát
A derengő, rózsaszín sugárzást
S a tó tükrén elmélyül a csönd.

Mint egy csónak elsuhanó árnyát
Ruha kékjét, ernyő ragyogását
Melyen csupán szűrődik a színfolt.

Vitorlát, amely fehéren száll át
Fested a fűz mélyre csüngő ágát,
Tavirózsa tükrözi a titkot.

Rózsalugas

Ki alszik itt? Elborítják a rózsák
A házat, amely már álom-valóság
Rózsaszirmok, mint pirosuló ajkak,
Amelyeken szerelem fakadhat.

Mert csupa, csupa újult ámulás van
Fellegekben, fényes napsugárban
A kerti pad, az elsuhanó árnyak
Melyek barna ölelésre várnak.

Meghajló ág, s fehérülő ruhában
Lassan lép a nyári hóhullásban
Emlékeid ködéből dereng fel,

Az egyetlen most ezer szín varázsa,
A tavasznak szüntelen újulása,
Életedben zengő komplementer.

Kertben

A halványkék, mely ruhádra vetül
S fölötte a zöld hogy összegyűl.
A rózsaszín, a becéző gyöngéd
Virágsziromra szórja harmatkönnnyét.

Uszályán egy könnyű sejtelemnek
Színek, mint a tündérek, lebegnek.
A születő szerelem románca
Szórt páráként gyúló aransárga.

És a festő, színek gondolása,
Egy-egy színfolt minden gondolása,
Mint könnyedén szertefoszló álom,

Könnnyű ecset, mint a madár szárnya
Felhőt ír az égbolt magasára,
Az árnyalat hogy valósággá váljon.

Véglegesség

Úgy láthatod, mint a festő látta,
Örök lett a pillanat világa,
Csónakot meg sirályt suhanónak,
Ködben kéklík a távolodó part.

A pillanat nem változik mégse
Örök szín a hajnal derengése.
Egyszer volt, de valaki megélte
Napfény csókja, hullám ölelése.

Vihar zúg s a tenger vize csobban
Nem foszlik szét nyoma a homokban,
Napernyővel aki egyszer járt itt

Horizonton mosolya cikázik
Mint szivárvány könnyű permetegje
Meggzületik a habokból egyre.

Szénakazlak

A láthatatlant csapdájába fogva
Fölizzik a sárga szénaboglya.
Ezt keressük: az egyetlen egyet
A sugarat, mely mégis megjelenhet.

Amit látunk, szertefoszló fátyol
Színek mélyén az egyetlen lángol,
Nem tárulhat soha fel a titka,
Bár ezer színt szikráztat a prizma.

Fehérsége suhanó vitorlák
Árnyalatuk hullámok sodorják,
A látásod lesz, ami eltakarja.

De fellángol a bíbor, aranybarna,
Föloldódik egy-harmóniába,
Sárga örvény, elragad a tánca.

Parázs

A mezőkön álló szénaboglyák
Talán azt: az örök fényt lobogják,
Mely eloszlik szépen és kimérve
Egyenlően minden teremtménybe.

Foszforlánggal égő tavirózsák
Olthatatlan tüzeiket szórják.
Mint szerteszét lobbant gyufaszálak,
S a rózsaliget izzó parazsának

Tüzéből a titok szerteárad,
Nincs elmúlás, nincsen pusztulás, csak
Ritmusa él a harmóniának.

A kihunyó mindig újratámad,
Égre halvány füstöket bocsátnak
Gyárkémények, cigarettaszálak.

Fák a folyóparton

A kerekklombú fák hogy kavarnak
Fatörzsük a világ tengelye
Végtelenbe szalad a folyópart
Tükröződik, szinte egy vele.

A világ és a mása a folyóban
A pillanatban már helyet cserélnek.
Örök élet van az elfutóban,
S a tükörkép az egyetlen lényeg.

A teremtés ritmusára vált át
Vonulásuk, úgy vetíti árnyát
S a folyó, az egy-hullámú Léthe

Mély nyugalmú tükrén egybeérnek,
És arcodat, egy helyben forogva
Fényes örvény, megőrzi a sodra.

Tavaszi ébredés

Átmenet. A színek és a formák,
A jégtáblát friss vizek sodorják.
Kristályvilág, repednek az élek
S már szétfutnak hullámgyűrűzések.

Halványkékben narancsárnyalat van,
Lágy sóhajtás a szellő-szavakban.
Tavasz köszönt, apró rezzenések
Finom árnya kibomló levélnek.

Mind először tárul a világra
Kis madárszem és bokrok virága
Születő szín és a csipogások,

Kürtszóként zendülő aranysárga,
Halványabb zöld, s a lányok hajába
Egy piros ív könnyű pántlikát fon.

Narancssárga

A derengés, a narancssárga
Az új tavasz fényes homálya.
Oldódik a táj dermedése
Lágyan szítál az égbolt kékje.

A fák bimbózó lomb-ruhában
Mindenben tavasz-újulás van
Jégzajlás, élek, tűz-sziporka
A parton torlódnak ragyogva.

Örvénylenek a színek újra
Folyó sodrában megindulva
A ködökben szivárványt húzva.

A festő ecsetjén megéled
Ezer titka a teremtésnek
S a vizek zöldje egyre mélyebb.

Vasúti híd

Hidak és robogó vonatok
Vas, fa és technikai formák.
A távolban gyárfüst kavargó
A pillérek a messzeséget osztják.

Lehelet az ablaküvegen
A láthatáron felragyog a kékség,
A kémény füstje csupa sejtelem,
Szivárványként születő reménység.

Festőálom s mérnöki világ,
Kemény mértan a partmenti fák,
Hajnalfényben felizzik az ég.

Piros zászlók, színes pántlikák,
Az ágakon tavaszi virág,
Összeforrjon az emberiség.

Város

A város most könnyű szín-falak
A háztömbök futó pillanat.
Egyedül a szökőkút örök,
Szikráztat bánatot, örömet.

A fűzfák ahogy kútra hajlanak
Lebegtetik a napsugarat,
Lombhajukba fonva, mint szalag,
A kút körül karcsú lánycsapat.

Mozdulatlan, szinte alszanak,
De figyelnek, dzsungelben a vad,
Tűnő fényben ébrednek a tárgyak,

A napóra hogy tovább halad
Egy pillanatban felszikrázzanak
S már felizzva magukra találnak.

London

Alkonyatfény. Elnézed a Temzét
Hullámán a Parlament dereng szét,
Köveit a folyó szerteszórja
Úgy lebeg, mint színes tavirózsa.

Rózsák harca pirosan szikrázzon
Shakespeare dördül komoran és vádlón
Éjfélűt a Big Ben nagyharangja
Esküdjetek! Zendül Hamlet apja.

Meghajlik a rózsza rózszaágon,
A történelem szertefoszló álom,
Ofélia jó a holdsugáron.

Csillag-gyémánt fehérű paláston,
Halvány fényben dereng túl a part,
Megérkezik Mária Stuart.

Napszakok a Temzén

Szétterjednek, egymással vitázva
A halványkék és az okkersárga.
Fénykalászkok ahogy megteremnek
Körbefogják a kéklő Parlamentet.

Azután a hidakra hajolnak
Súlyos ívük lágy ködökbe olvad.
Siklik sötét csónak sziluettje
Mely mintha egy emlékből evezne.

Elsuhan már folyó és folyópart
Lágy derengés, könnyű szellő sóhajt
Tovafújja az árnyékvilágot.

A víztükrön bíbor napsugár-folt,
Árnyékával egy a koraestén,
És a torony elúszik a Temzén.

Szimfónia

Először a csöndesebb zenék
Megzendüljön éppen hogy a kék.
Tó tükrén, a kertnek bokrain
Szertefut a halvány rózsaszín.

Akár egy rigóhang ütemére
A halványzöld friss rügyeken égve
Felharsannak győztes trombiták
Forró délben bíborok, lilák.

A láthatáron szürkésen lebegve
Gyárkémények füstöt eregetnek,
Majd a fellángoló alkonyatban

Búcsúzóan felhangzik a dallam
A színgerék, a sötétzöld, a sárga
Átfordul az esteli homályba.

Kilátás a Louvre-ból

A múzeumból a templomtetőre
Kiárad a művészet levegője.
Örvényében hatalmas rózsabla-
hajló ágon zöld lombok fakadnak.

Óriási virágcsokrot tartva
A fatörzsek, a színük sötétbarna
És a házak tiszta éle lágyan
Elmerül a fehér virágzásban.

Mint hogyha a sétálóknak álma
Zöld és fehér kavargássá válna,
S az utca hosszát halvány házfalak,

Ablaksorok osztják felszikkasztva.
Tetők fölött füstök gomolygása,
S az égen kéklő felhők szállanak.

Nagyvárosi tavasz

Tavaságak piros utcáson
Zászló, mint a lelkesedés, lobban.
És zöldellő hajfonatok szállnak
Sodrásán a színes napsugárnak.

Megmarad a szürkellő bulváron
A táncosan tovaszökő lábnyom.
Míg az élet, halkán keringőzve
Átsiklik a tavaszból az őszbe.

Aztán, ami lágy csomókba dermed
Hullanak a táncos téli pelyhek.
Rajzolódik újabb körvonal.

A havas ágak tornyosabbra telnek
Meghajolnak, s mint a könnyű permet
Dér szítál, és zúg egy vad moraj.

Színváltás

A pirosuló tetőcserepek
Nyár szikrázik, ős-eső pereg.
Egybemossa az alapszíneket,
A szürke ködben bíbor nap dereng.

Egymás mellett a sárga és kék,
Az égbolt lobogtatja selymét.
És fehérén kivillan a vászon,
Barna hajó tovább vitorlázzon.

Árnyalat az évszakok váltása
Megindul a télnek havazása,
Fehér csomók fákon, kerítésen.

És a kemény kristály csillanása
Langyos szélben megrokskad kásásra,
S lila ágak lobognak az égen.

Pántlikák

Tavaszi fák hegyén a világ
Úgy lobog, mint színes pántlikák.
Átderengjen a halvány lazúr
Tavaszmámor tisztán, józanul.

Az idő árja színekre törött
Füst lebeg a horizont fölött,
A sötét híd partot összeköt,
Felcsillannak a hullámkörök.

Az árnyalat, a gyorsan felvitt festék,
Megszilárdul az esetlegesség,
Ahogy száguld a festőecset:

Barna ágon okkersárgát ken szét,
Halvány bimbó kéken kifeszül,
Tavaszzölddel amely teljesebb.

Giverny

Festőecset, mint hajnali szellő
Kifeszít már hófehér vitorlát
Felszikkázik egy színes napernyő,
És a tavon véreznek a rózsák.

Saját maga teremti a kertjét,
Nemcsak úgy, hogy gáttal elrekeszt
Az ecsetje záport permetez,
S halvány ködként gomolyog a festék.

Nem köti a könnyű képkeret,
Japán hidat feszít ki a csend,
És alatta hullámszik a vászon.

S a kerti ház szelíden dereng
A lugason át, és a képzelet
Bimbót bont egy meghajló faágon.

1914

A háború poklával szembeszállva
Megcsillan a lugasok virága.
A tó vizén tükröző robbanások
Liliomok, felizzó, tüzes lángok.

A rombolással így szembeszegezve
Fénykörökben hullámszik az eszme,
Mi kívül van, szétfoszlik valóban
De örök az árnyalat a tóban.

Liliomok, suhanó angyalszárnyak
És a béke sugárzása árad
Összefogja, mi széttörne végképp

A rohamban felbukó katonákat,
És a vérnek vad bíborán átcsap
Az árnyalat, a halványzöld és mélykék.

Hiroshima

Japán híd. A szívünk belereszket
Csak színvarázs? Vagy lelked jövőt sejtett?
A fényszálak, a liliom-körök,
Tűzrobbanás városod fölött.

Csatahajók bíbor napsugáron
Ellenáll a vitorla, a vászon?
Hogyha cikáznak az acélfecskék,
S piros vér a lecsorduló festék.

Az árnyalat, a műalkotás titka
Átváltozhat szürke negatívra?
Füst gomolyog a végső tagadáson.

Áradás zúg, a kertet elborítja
S a vad hullámmás szürke napot ringat,
De festményeden tovább él az álom.

A festő kertje

A festő kertje. Csillanó patak
Csöndes tó, mint örvénylő gondolat
A híd, amely összeköt partokat
S a csónak, mely a távolokba tart.

Szikrázik a tündér képzelet
Mely ködfoltban rajzol véglegest.
A madárszárny magasban kering
S víztükrön suhan a csendes ív.

A változót, amelyben megfogant
Az örök lényeg. Tűnő arcokat
Azt keressed, mi egyetlen egy

Hajnalt, melyben rózsaszín dereng,
Csobbanást, hol megtörik a csend,
Vízbe hulló harmatcseppeket.

Pillanat

A pillanat. Hajnalfénybe mártott
Tavirózsák, parányi világok.
Virágszirom, tovasikló csolnak
Hűvösséget halk szellők locsolnak.

Szín a delek megremegő hője
S halk havazás fehérlő felhője.
Szín az öröm s arcodon a bánat
Színes felhők ahogy tovaszállnak.

Te magad is, elsuhanó álom,
Szertefoszlasz ezen a világon.
Pillanatnyi pára ahogy gőzöl

Fénytörés csak, amíg itt időzöl.
Létezésedet magába oldja
A narancssárga egy-dimenziója.

Kerti tó

Mintha léted folytatása lenne
Fűzfaágak zölden lengedezve.
Szertefutó ezer árnyalatban
Gondolatok csillannak a habban.

Liliomok mélységből fölérvé
Tiszta színek végső teljessége
S a hullámok csillanó homályát
Átragyogja szerelem és ábránd.

Tenger színén tovafutó sóhaj,
Láthatáron szikrázó vitorla.
Tavirózsák színes napernyője

És már színes árnyalattá oldva
Fellegek és alkonyfény lobogva
A kertben a tavacska tükrözzé.

Rododendron

Fényhullámozás, rododendronok,
Megfested a szikrázó napot.
Orgonát, az égbolt íriszét
Kertet, amely egyedül tiéd.

Virágszirmot, liliom-csodát
Apró tavon roppant látomást.
Kikötőben fehérülő vitorlát,
Tenger és ég kéklő horizontját.

Hullámozást, a távolokba tartót
A ködökben elmosódó partot
A bizonytalan csak a bizonyosság.

Örök perc, kinyíló tavirózsák,
Fehér szirmok, fényes óralap
Hóhullásban zöld bimbó fakad.

Horizont

Feltűnnek, az alkonyködbe oldva -
Csillagok? Vagy égi tavirózsa?
A színörvény szüntelen forogva
Kertet ír a sötét horizontra.

Határán az égi, földi létnek
Záporszálak le, a földre érnek.
Lebegnek, mint szomorúfűz ága,
S az égboltnak fényes szivárványa.

Visszafelé haladnak a szálak,
S a tó tükre égboltot táplálhat,
Verőfényt és hajnali derengést,

Széthullámszik színes palettája,
Kavargó szín, tengereknek árja,
Melyben halvány sejtelem a festék.

Buborék

Liliomok, és az égből néha
Indul fehér zápor buboréka.
Árnyak taván színes fénykörök,
A pergő szírom egyedül örök.

A fűzfa ága, ahogy lengedezve
A tó tükkrét karcsún megsebezte
Hullámgyűrűn szikráznak a fények
A vízben, mely a part felé sekélyebb.

És ahogy a harmatcseppbe fény gyűl
Ecset szárán lecsorduljon végül
Egymásba fut piros, zöld és barna

A tó tükre tarkálló paletta,
Mint parányi festékkorong, serken
Szűz liliom tisztán, keveretlen.

Rózsaszín vízililiom

Szinte sisteregve szórja szirmát
A tavirózsa izzó, rózsaszín láng.
A vizek tükrén mit örökké ringat
Egy könnyű szél, akár az álmainkat.

Végtelen tó, szerteárad sodra,
Úgy lépsz tovább, akár az ősvadonba
Végigsimít szomorúfűz ága,
Körülfon a vágyaid liánja.

Sötét folt az elsuhanó csónak
Partot ér majd, mint a lebukó nap.
S mint bulváron felderengő lámpák

A rózsaszín halványkékbe vált át,
És hajnalban kigyúl a rózsablak
Melynek ívén halk bimbó fakadhat.

Japán híd

Impresszió? Pillanatnyi látszat?
Vagy éppen ez a teljes magyarázat?
Halk virágpör szitál életünkre,
A kristálytó, a teremtés tükre

Szüntelenül változik, túlárad,
Mélységbe nyúl gyökere a mának,
Mely lebegve, tovahalad szinte,
Elhullámszik, nincsen lerögzítve.

Rózsáágak egymásra hajolnak
Japán híd a jelen és a holnap
Ráléphetesz a könnyű szerkezetre,

A múltból mely jövőbe vezetne
Csupa sejtés, csupa kapcsolat van
Az egymásba tűnő árnyalatban.

Ecset

Egy szellő a tavat megsebezte,
Halk rózsaszínt lehelt az ecsetre.
Legördül a festék piros cseppje,
Liliomszirmokká teljesedve.

A tóparton kibomlik, szétárad
Bíbora a rózsák lugasának,
Egybefornak a parányi kelyhek,
Mint egyetlen rózsabimbó serked.

Ágak íve a japáni hídon,
Egy pillantás feléd csillan titkon
Hús fuvallat érintésén sejtéd

Túl fájdalomon és a földi kínon
Halványsárgán mely magához hívjon:
Az egyetlen és örök szerelmet.

Selyem

A kertedben a fény tovaszalad
De te vajon változol magad?
Ki az, aki számon tartja mind
A víztükör fényét, árnyait?

A fénytörés az egyetlen kincsed,
Sietsz már, hogy nehogy elveszítsed.
Változásban él az egyetlen lét,
Tengerhullám gördíti a selymét.

Amely szinte élően tekint rád
Millióban rajzolódó mintát,
Mely a tiéd, fösvényen megőrizd.

Katedrális megcsillanó titkát
A pirosuló liliomok szirmát
S ha az árban megremeg a kőszirt.

Tükröződés

Test és lélek Egymásba oldva szinte
Keveredve s így kiteljesítve
Ragyogásuk titkos lényegét
Teremtve a sugárzást, a fényt.

A csillanások csak egymásban élnek
Világosak, teltek, mélysötétek
Kavargása tűnő életednek
Liliomok szirmán fényesebb lett.

Mert a mélység visszatükröződik
Kettős ívvel tóba merülő híd
És az is csupa csillogás, a foncsor,

Álom, való ahogy egybenő mind
Mélységben a sziklás szirttető ring
S fűzfaágnak zöld hínárja bókol.

Tartalom és forma

Azt mondod: a tartalom és formák.
De ha forma csupán a valóság,
Mely kibomlik, mint a rózsa szirma,
S bezáruljon bimbójába vissza.

Hártyavékony, nincs kiterjedése
Nem vesznek el a távlatok mégse.
Csupa felszín, s mélyéből a tónak
Hullámgyűrűn színek váltakoznak.

Beleoldva csónakos és csónak,
Futó felleg és a lángoló nap,
Halk szellőben fodrozódó vászon.

Felszínén a futó vázlatoknak
Színörvény a mélységbe hatolhat,
Fehérség a lélekragyogáson.

Köd

Mi az, ami ecseteden rögzül
Szétfoszló köd, akár a rezgő tüll.
Örök csak a születés, a vázlat,
Az eltűnő a végső magyarázat?

Az alkotás megújuló láza,
Viharok, vagy szellő suttogása,
Fellegárnyék fut tovább a tóban,
Képzelet, vagy valóság valóban?

És az égbolt felleg-barázdája
Tán a lenti hullámoknak mása,
És ha tüzét lobbantja az alkony

Árnyalatok foszlanak a parton
Úgy alakul, egymást megteremtve
Mintha tükör tükörképe lenne.

Gyűrű

Mit fájdalom karcol a retinára
Egy almafa tavaszi ága.
Virágzását hullámokba oldja
Festékkorong, bíbor tavorózsa.

Kéken gyűrűzik a rezdülő kör,
Mit száguldó ecset szertefröcsköl,
Sötétjéből őszi fellegeknek
Záporcseppjei tovább peregnek

Vízre hullik vagy az ég felé tör
A szivárvány kettős fényköréből
Ég és tenger egymásban tükröződve

Gyűrűvé forr a láthatáron össze.
A vászon tükrén most helyet cserélnek
A tó hulláma s égboltja a kéknek.

Fűzfaág

Fűzfaág, a könnyű erezet
Pókhálórajz tó vize felett.
Elszabadult festékrengeteg,
Vonalak csak, villózó színek.

Horgászzsinór, melyben megakad,
Felhők közül felbukik a nap.
Égre dobva fordítva feszül,
S a napkorong ködökbe merül.

Alakuló vékony vonalak,
Egybefut a rajz és szétszalad
Gyűjtőpontban ahogy összefog

Hullámgyűrűt, pergő szirmokat
Csónakot, mely távolokba tart,
Futó ritmust és gondolatot.

Rigódal

Árnyék és a fény dimenziója
A hajnalban szárnyaló rigódal.
Láthatáron a halovány füstök
Tenger színén szétfutó ezüstök.

Ne gondold, a felszín csupán látszat,
Játéka a könnyű csillogásnak.
Örvényük a mélységbe hatolhat,
Pirosak és kékek gomolyognak.

A pillanatot, hiszen nem lesz még egy,
Ragadd meg az egyedül tiédet.
Mert a szirmuk szüntelenül bontják

Az illatok, a szertefoszló ének
A karnyújtásnyi ahogy messzeség lett
S kibomlanak a halvány tavirózsák.

Lugas

Csupa fény és csupa színvarázs,
Mint ha mélyről izzik a parázs.
Nem a külső: belülről alakul
A tó tükrén derengő pára gyúl.

Mert a színek bentől gomolyognak,
Ébreszti csak hajnal s lebukó nap.
A halványkék, a türkiz és a sárga
Kicsapjon az ámuló világra.

Az örök van minden árnyalatban,
Az egyetlen szárnyal száz alakban,
Tavak tükrén fodrozódó formák.

Az ecset az egyetlen valóság
Ahogyan a bíborszínbe mártva
Lugast lobbant kigyúló gyufaszála.

Fény és árnyék

Úgy keresel elveszíthetetlen
Hogy rózsákkal díszíted a kertet.
Kettős ív a tóban tükröződve
Kapuján át világokba törsz be.

Mert kettős lét minden létezésed
Fény és árnyék kíséri a lépted.
Festékkorong eggyé válik újra
Komplementer, egy színné simulva.

Mert fény a szín és tónusa az árnyék
Testetlen vágy valósággá válják
Vásznaidon a megfoghatatlan,

Az egyetlen él ezer pillanatban.
Láthatod-e arcát a lazúrban
Ezer a lét, de egyetlen Úr van.

Műterem

Festőállvány. Félig kész remek.
És hogyha a kertedre kitárul
A zöld lombra sárga napsugár hull,
És az ablak fehér képkeret.

A festményed bevégezheted?
S ha odakünn tavasz vagy a nyár gyúl
Lehet-e, hogy végleg megszilárdul
Eltűnőből az egyetlen egy.

Vagy kezed csak elfutó után nyúl
S árnyalatot festhet az ecset
Van-e végső komplementered

Halvány bimbó melybe visszazárul –
Az egységet megteremtheted?
Csak a tűnő, ami teljesebb?

Alkotás

A festő fest. Virágzásba oldva
Már maga is színes tavirózsa.
A vászon síkja lazúrozva mélyebb,
Átragyog az alapozóréteg.

Csillanáson futnak csillanások
Tovasikló csónak, barna árnyfolt.
Rózsák úsznak rózsaszín ruhában
A kelyhükben színes hallgatás van.

A tó vizét szirmukkal fodrozzák
Szüntelenül születnek a rózsák
Mert az élet színek áradása.

És a kertet és festőkoboldját
Megcsillanó hullámok sodorják,
Fehér villanás egy sirály szárnya.

Műteremhajó

Életünknek elsikló reménye
Némán leng a csónak tükörképe,
Megremegnek fények és az árnyak,
És a sorsunk futó csillogás csak.

Egybeolvad valóság és látszat
Melyik a héj, s van-e magyarázat?
Mi a mélyebb valóságnak tükre,
Fényes mosolyt villant életünkre.

Barnáján a műteremhajónak
Festővászon, feszülő vitorla
És a szín, a finom komplementer,

A hullámokkal együtt ring a csónak,
És már álom, emlék a való csak,
Amelyből egy kedves arc dereng fel.

Napszakok

A kékeszöld örvények homálya,
De győztesen felragyog a sárga.
A rózsaszín feleselve ébred,
Válaszol a hajnal-derengésnek.

És megremeg a nappali párán
A fák lombja szétterülő páfrány.
Rózsák gyúlnak bíborán a délnek,
A koraeste kék árnyéka mélyebb.

Tucat vászon issza telhetetlen
A tovafutó színeket a kertben,
Villannak a száguldó ecsetben.

Megcsillan egy sötét selyemálarc,
Törtebbek a sűrűsödő árnyak,
És egy csillag pillantása rebben.

Najádok

A formákat ahogy visszaváltod
Csupa színre, fürdőző najádok,
Szomorúfűz, hajuk lebbenése,
Hosszan lecsüng a tó felszínére.

S az örvényben fénytörés a táncuk
Mélység titka bűvös pillantásuk.
Tavirózsán megcsillan az ajka
Tündér ahogy magával ragadna.

Úgy tűnik, a pillanatban élnek
Mégfakadnak újabb fénytörések
Az egyetlen hiába keresnéd

Egyszerre új s elsuhanó emlék,
A pillantás, mely felszikrázik egyre,
A százezer elfoszlik egyetlenre.

Vázlat

Az állványon alszik a festő álma
Vázlat, amely valósággá válna.
Fehér vászon feszülő keretben
Néhány vonal, még befejezetlen.

Fehér alap, finom festékréteg
Látszatokon átcsillan a lényeg
Halvány színfolt, már-már testet öltve
Hajló szirmok fényben tündökölve.

A hullámszó, határtalan formák
Középpont, az égő tavirózsák,
Árnyalatok egymásra hajolnak.

A fehéren csillanó vitorlák
Bejárják a vágyak horizontját
S kikötőbe érkezik a csónak.

Pár lépés

Közelről csak sűrű festékréteg
De jobban látja, ki messzibbre lépett.
Ecsetnyomok összerendeződnek
Távolán a térnek és időnek.

Egész lesz a szertefutó vázlat
Tengerhullám varázslatos vásznad
S a mulandó pillanat örök,
Japán híd a tavacska fölött.

Átvezet a múltból a jelenbe
Mintha bíbor rózsalugas lenne.
Tükörképe a vízen lebegve

Futó felhők között lengedezne
A percben, melyben megállott az óra
A mozdulatlan, roppant tavirózsa.

Befejezés

Árnyalatok és színek repesnek
Alkothatsz-e így befejezettet?
Fehér foltként megcsillan a vászon,
Nincs végleges ezen a világon.

Úgy tűnik, hogy odavetett vázlat,
Íve csak a festőceruzának,
Apró pontot rajzol az ecset –
A kihagyással lesz befejezett.

S az életünk azáltal teljesebb lét
Hogy láthatatlan lobogtatja selymét,
S ami hírt ad, egyetlen csillanás csak.

A tengerparton ködbe foszló házak,
A jelen, amely immár félig emlék,
Hogy vázlatod egészé teljesedjék.

Liliom

Izzás a mély, s kicsap a fényes foszfor,
A liliom-lángolás a tóból.
Ahogy kiér a levegőégbe
Tűz-sziporkát lobbant a gyökérke.

Fényes ködben megszülető vázlat,
A város még halvány gomolygás csak,
A teremtésbe mintegy visszaárad
Egybeolvad valóság és látszat.

Hogy a kéklő tengerben tükröződjék
Mi volt előbb: a tárgy vagy a tükörkép?
A gondolat, amelyből megfogánhat

Születő fény, korongja a napnak,
Az öröklét egyetlen pillanat csak,
Elfutó szín, mely szétfoszlik végképp.

Középpont

Hullámozás, a tűnő fénytörések
Mert a szín csak az egyetlen lényeg,
A középpontot, ahogy körbefogják
Szirmukkal az égő tavirózsák.

A színtörés máris tovalebbről
Az öröket lásd az egyetlenben,
Azt fessed, a még sohasem voltat
Árnyá omlik szét a bíboros hab.

Újratámad ezerféleképpen
A változásban tiéd csak egészen
Az árnyalat komplementerében.

Fellegárnyék, virágszirom fénye
Tovasuhan, hogy egymásba érve
Boruljon a vásznad felszínére.

Dühödt ámulat

Már nem ecset: kés volt a kezében
Minden festményt végleg összetépjen.
Mikor ébred hajnali sugárka
A félig kész művet összevágja.

Ahogy egykor Ábrahám Izsákot
A véreből fakadtra pusztulást szórt.
De egyszerre halk rigóhang ébredt
Megszólalt a művészet, a Lélek:

Légy önmagad. Tegyed el a késed
Fogj ecsetet, keverd a festéket,
Hiszen máris változik a fényed

Ne gondold, hogy befejezted végleg.
És az újabb művek átsuhannak
Pillanatán a dühödt ámulatnak.

Látomás

Érezted: a látásod egyre gyengül.
De lelkedben teljesebb a lét.
A sötét mélyből vulkándörgés zendül
És a színek káprázata ég.

Mert szétfoszlik az emberi valóság
De a szín, a látomás örök.
Bíborfénnel lángolnak a rózsák
Egybeforr, mi széthullt és törött.

Íves kapu lesz a rózsainda
Halk harmatcsepp hullik bokrainkra
Házad, mint a végső sejtelem,

A kezdet és a megérkezés titka
A körvonal, az egybefutó minta
Átdereng a rózsaligeten.

Teljesség

Látás nélkül, úgy török Feléd
Megfesteni a világ lényegét.
Eszköz csupán ember és ecset,
Kifejezni, ami teljesebb.

A szüntelenül újabb árnyalat
A tó színén szivárvány fakad.
A szétfutó hullám-rezdülést,
Lombokon az apró fénytörést.

Gondolatot, gomolygó ködöt,
Megfesteni piros örömet,
A kibomló tavirózsa szirmát,

Az egészet, s ami széttörött,
Megcsillantják a hullámkörök
A fehér fellegek japáni hídját.

Színek nélkül

Színek nélkül? Épp így bíborabb
Ha szemedben kialszik a nap
A belső látás teremti sugarat
Tapintod a festékfoltokat.

Színek ízét és az illatát
Hűvös szellő, hullámkarikák
Gyűrűzik az időpillanat,
A csónak a csillagokba tart.

Megsimítod zöldeknek a selymét,
Virágsziromban a végtelen lét,
A gondolat parttalan kiárad.

Hangját hallod patakcsobbanásnak,
Narancsvörös sugarak derengnek
Foltjában az őszi permetegnek.

Vakság

A szó, amelyben csupa némaság van,
Árnyalat a felzengő homályban,
A színek mikor színtelenné válnak
Kiderül: a valóság csak látszat.

És a kékben felizzik a mélység,
Árnyakon a suhanó reménység.
Minden végső jelentésbe olvad,
Sűrű árnyat vet a lángoló nap.

S ha visszatér látásod, elámulva
Festenéd a színeidet újra
Mi a tükör? Felszíne a tónak?

Vagy az égbolt tükre a valónak?
A végső válasz, mely a tavon reszket
Pára csupán? Hiába kerested?

Idő

Hogy lehet, hogy minden komplementer
A narancsból kékeszöld dereng fel.
Ám azok is: a kékek és a sárgák
A harmóniát egymásban találják.

És a tóból megszülető szikrák
Villantják a tavirózsa szirmát.
Középpontjai a gomolygásnak
Színörvénynek, mely szüntelen árad.

Azt keresnéd: az egyetlen percet
Hullámán az idő tovaterjed,
Tóba hajítsz egyetlen szál rózsát,

És a Kedves arca mosolyog rád,
Kék ruhája ezer árnyalatban
Megcsillan a szertefutó habban.

Képkkeret

A kertetet ha bekerítenéd
Megőrzöd a szivárványt, a fényt?
Hullámokon törő csillanást csak,
Azt fested, mi belülről kiárad.

Tengersziclát, sugárzó reményt,
A kertben a festő kedvesét.
Suhanást, a lassú lépteket,
Sugár-utat, nyíló végtelent.

Szivárványt és záporcseppeket
Rózsáívet, hulló levelet,
Egybefogja mind a képkkeret.

Csupán ez: a művész-akarat
Árnyalatot, árnyat egybetart,
Míg a világ részekre hasad.

Monet

Szüntelen betörsz az életünkbe,
Áthullámszik tengerednek tükre,
Csöndes zápor, halkan permetezve
Kiteljesül vágy, remény és eszme.

Nincsen vég, csak örök változás van
Foszló ködben, fényes napsugárban.
Az árnyalat átolvadjon másba,
Teremtésbe, nem a pusztulásba.

Mert minden mögött egyetlen alak van,
A látás az, ami láthatatlan,
Körülötte kavarg az élet.

Az ecseted, mint a sziklaélek,
A gyémántnál és acélnál keményebb,
Összefogja, ami szerteszéled.

Séta

A művész indul hóba és latyakba,
Beleköhhent a téli alkonyatba.
Lélegzete szivárványos pára,
Megcsillan a színek barázdája.

A hétköznapi valóság már ünnep,
Ahogy a fák csodává lényegülnek.
Mintha titkos lényüket lehelnék,
A hókristály kicsapódó emlék.

Sötét ágak alakváltozása,
Fehér függöny hullámszik a tájra,
Pirosan egy mozdonylámpa villan.

És a tavaszlombok suhogása,
Bimbóval a rózsá piros ága,
Hajnalfény a csillanó csillagban.

A festő és a fizikus

A fizikus írja képletét

– Megfejtem a végtelent, a fényt.

Készülékem prizmáján fut át

Hogy megmérjem hullám-spektrumát.

– Megfejtetted a fényt, de melyiket?

Mert kialszik elfutó színed.

A vásznaidat ha kifeszited

Ecsetvonás, csak az őrzi meg.

Hogyan látod a káprázatát

Virágszirmon vagy zöld lombon át?

Megcsillan a fehér vitorlákon,

S úgy lebeg a szivárványos vászon,

Madárszárny a kéklő láthatáron,

Ködpárában szertefoszló álom.

Monet és Rodin

Miért kell, hogy megfessed, kőbe vessed
A világot, mely elmerül körülötted?
– Az alkotás csak az egyetlen élet,
Szobraként az elszálló időnek. –

Futó fényben, tűnő árnyalatban,
Szüntelenül foszlik az ígélet.
De a virágszirmon, tengerhabban
Az elmúló mégis újraéled.

Kiválasszad szivárványos szálát
A létezés perzsaszőnyegének,
Míg szétfoszlik remény és az ábránd

Újraszőjed fátyolát a fénynek.
Az eltűnőt, mely immár mozdulatlan
Festményeden és szobor-alakban.

Monet kertésze

A kertész áll a múzeumteremben
Az emlékezés halk szellője rebben
Színeiket szüntelenül szórják
A víztükroön égő tavirózsák.

Tekintetével megsimítja lágyan
A kertet, melyet gondozott korábban
Mely most is él, kibomlik dúsan hajtva
Ő metszette, ápolta napról napra.

Kivillant a szín, a barna-sárga
Mikor pengő szerszámmal kapálta,
S ha öntözte, a színek felragyogva

Szikráztak, hogy vízpára bevonta
A friss füvet, és leomlott a rózsza
Mint zuhatag, bíboran illatozva.

Gondolatok a szonettekhez

Szonetteket olvasok, vagyis monetteket, Monet képei ihlette szonetteket. Közben elgondolodom: Mennyire aktuális most ezeket kiadni, éppen most, 2020 tavaszán, a világjárvány fenyegetése, afrikai hatalmas sáskajárás hírei és egy világháború kirobbanása árnyékában? Az utolsó időket éljük, még nem sejtett új korszak előtt recsegve dűledeznek életünk megszokott színterei, mindenki érzi, hogy nagy változás közben, elején vagyunk... Minden könyvnek megvan a maga sorsa, ennek is. Ez a mély, csupa szín, harmóniájában is drámai szonettsorozat mit tud mondani ennek a kornak, azoknak akikhez eljut egyáltalán? Mit mondott most nekem, újra olvasva fél év után, ami az azóta történt személyes és egyetemes változások bekövetkeztével mintegy fényévnyi távolságra van az első olvasat idejétől? Elsősorban erőt sugárzott, és nemcsak egy békeidő anakronisztikusnak tűnő felidézésével, hanem a színek, árnyalatok gyors egymásba tűnésével megidézett, biztató, életigenlő, a múlandóságot az örökkévalóság csendes örömevel elfogadó harmóniájával is. Monet színei, képei csak keretet adtak a változást öröknek, a földi múlandóságot, mint örök igazságot elfogadó szemléletnek, sugallva kimondatlanul is a túlvilági harmóniát, és a művészet örök igazságát. Drámai, ahogy az egyik utolsó szonettben Monet el akarja pusztítani a képeit, és mint Ábrahám és Izsák pár-

huzamában, Isten megállítja az ő kezét is, mert alkotni kell, a művészetnek létjogosultsága, örök igazsága van. A megfoghatatlan lényeg a gyorsan változó részletekben ugyanúgy igaz, mint az örökké változó ember keresésének igazsága. „A bizonytalan csak a bizonyosság” – olvashatjuk a Rododendron című szonettben. És ez szól nekünk is, 2020-ban, mert mint mindig igaz volt, semmit nem tudhatunk előre életünk törékeny díszletei, volta közben. „Ki az, aki számon tartja mind / A víztükör fényét, árnyait?” A gyorsan változó, bizonytalannak tűnő, ember számára bizonytalan valóság Isten kezében van, vallja, bár nem mondja ki a szerző. „Ne gondold, a felszín csupán látszat, / Játéka a könnyű csillogásnak / Örvényük a mélységbe hatolhat, / Pirosak és kékek gomolyognak. / A pillanatot, hiszen nem lesz még egy, / Ragadd meg, az egyedül tiédet.” Ez már a mindenkori jelenünk felelősségére, nemcsak élvezésére biztat, hanem támpont lehet a sötétebb években is. Örök igazságok, az élet szeretete, Isten, a teremtető szeretete, és az emberi lét törékenysége, szeretete sugárzik át ezekből a színekbe kódolt üzenetekből. A rokon lélek, másik művész ihlette, saját ars poeticává formált „monettek” sora erőt adhat napjaink megtépázott, hangzavarban és szorongások között élő embereinek is a művészet és az örökkévalóság hitével.

Szekeres Mária

Tartalom

Bevezető (Kozma László).....	3
Tengerpart.....	7
Impresszionizmus.....	8
1. kép: Hommage à Monet	
Vázlat.....	9
Hajnal.....	10
Cigaretta.....	11
Vitorlák.....	12
Manneporte.....	13
Komplementer.....	14
Tengerparti sziklák.....	15
Hajnal.....	16
Horgászó fiú.....	17
Hölgyek csónakban.....	18
2. kép: Hullámjáték (részlet)	
Változás.....	19
Vitorlák.....	20
Rét és tenger.....	21
Kékség.....	22
Katedrális.....	23
Rouen.....	24
3. kép: Somkeréki templom	
Napernyő.....	25
A művész kertje Argenteuil-ben a művész feleségével.....	26
Téli ajtó Mme Monet-vel.....	27
A művész felesége.....	28
Napsütés.....	29
Napfényes kert.....	30
Körvonal.....	31

Álom.....	32
Rózsalugas.....	33
Kertben.....	34

4. kép: Levélember

Véglegesség.....	35
Szénakazlak.....	36
Parázs.....	37
Fák a folyóparton.....	38
Tavaszi ébredés.....	39
Narancssárga.....	40
Vasúti híd.....	41
Város.....	42
London.....	43
Napszakok a Temzén.....	44
Szimfónia.....	45
Kilátás a Louvre-ból.....	46
Nagyvárosi tavasz.....	47
Színváltás.....	48
Pántlikák.....	49
Giverny.....	50
1914.....	51
Hirosima.....	52
A festő kertje.....	53
Pillanat.....	54
Kerti tó.....	55
Rododendron.....	56
Horizont.....	57
Buborék.....	58
Rózsaszín vízililiom.....	59
Japán híd.....	60
Ecset.....	61
Selyem.....	62

Tükröződés.....	63
Tartalom és forma.....	64
Köd.....	65
Gyűrű.....	66
Fűzfaág.....	67
Rigódal.....	68
Lugas.....	69
Fény és árnyék.....	70
Műterem.....	71
Alkotás.....	72
Műteremhajó.....	73
Napszakok.....	74
Najádok.....	75
Vázlat.....	76
Pár lépés.....	77
Befejezés.....	78
Liliom.....	79
Középpont.....	80
Dühödt ámulat.....	81
Látomás.....	82
Teljességű.....	83
Színek nélkül.....	84
Vakság.....	85
Idő.....	86
Képkeret.....	87
Monet.....	88
Séta.....	89
A festő és a fizikus.....	90
Monet és Rodin.....	91
Monet kertésze.....	92
Gondolatok a szonettekhez (Szekeres Mária).....	93

Támogatók

Fülöp Nándor
Reisinger Attila

Kozma László: Impressziók – Claude Monet
festészete szonettekben

B. Tóth Klára képeivel

Kiadó: Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület
Pilisvörösvár, 2020
www.muravidek.eu
www.evid.hu

A borítótervet Ruda Gábor készítette B. Tóth Klára
Hullámjátékok című festménye felhasználásával
Nyomdai előkészítés: Szócs Beáta
Nyomdai munkák: Bodnár Nyomda Bt., Budapest

ISBN 978-615-5750-60-1

ISBN 978-615-5750-61-8 (online, PDF)

mellett az abban élő, azt formáló emberek történelme, művészete, hétköznapi élete is megjelenik. Interjúköteteiben, novelláiban föltárul a Kárpát-medencei magyarság sorsa, „Élned, halnod” címmel a hortobágyi kitelepítésekről jelentetett meg egyes műfajú kötetet. Témái közé tartozik a Szentháromság, az isteni teremtés sokszínűsége, Krisztus élete.

Legutóbb megjelent kötetei: Erdély 100 szonettben; Csíksomlyói virágok a megpróbáltatások árnyékában: interjúk és a kolostor története; Fenyő a sziklán – interjúkötet erdélyi lelkipásztorokkal; Christus vincit! Jézus Krisztus az életünkben; Szerelmem, Temesvár – Farkas Rozália életrajzi regénye; Interjúsorozat: Roska Tamás, Majzik Mária, Tempfli József, Brusznai József, Borián Tibor, Kerényi Lajos, Skrabski Árpád, Köne Ambrus, Bolberitz Pál, Kozma Imre. Történelmi, vallásos tárgyú verseiből több CD összeállítás jelent meg: Karácsony üzenete, Vetni kell, Christus vincit!

